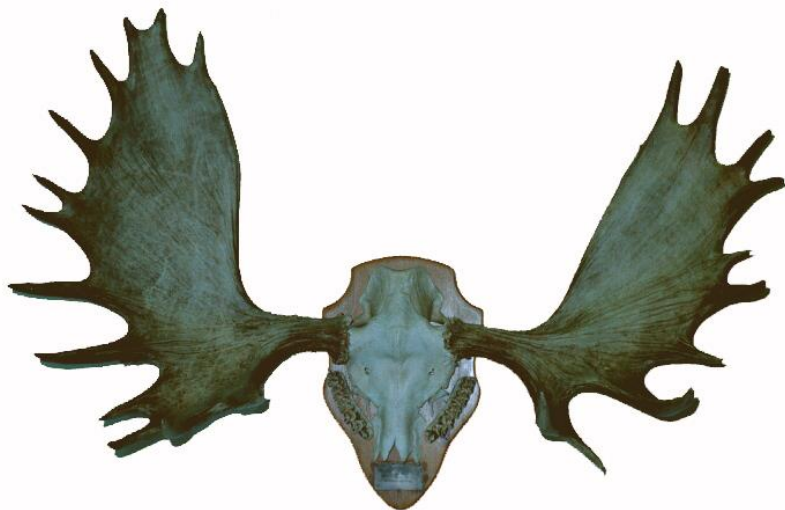

HIRVI IKÄMÄÄRITYS

Alces alces

Veli Lappalainen

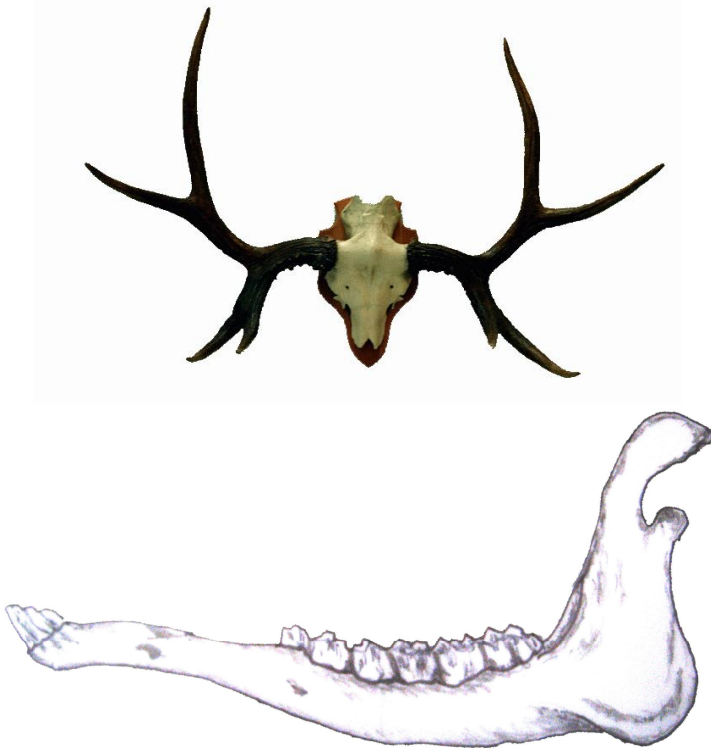
Fintrofee-Info©

Nykykäytännön mukaan trofeearvostelussa hirvieläinten trofeista määritetään myös eläimen ikä. Näyttelyyn ja arvosteltavaksi tuotavan trofeen mukana tulee seurata kaadetun eläimen alaleuka.

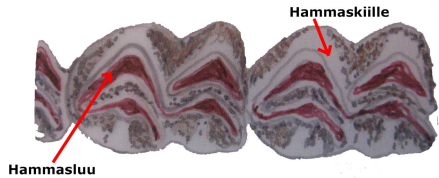
Ikämäärittelyt tehdään eläimen alaleuan hampaista. Alaleuan voi upottaa ja kiinnittää taustalevyn taakse, jolloin se kulkee aina mukana.

Hirvellä paras tuottoikä on 3-8 vuotta. Voidaan todeta, että urosten "kaatokypsyys" saavutetaan yleensä 6-8 vuoden iällä, jolloin sarvet ovat suurimmillaan. Sen jälkeen eläimen vitalisuus alkaa heiketä ja sarvien massa taantua.

Kuvat; Veli Lappalainen ©

HAMPAAN RAKENNE

- Hammasta peittää vaalea hammaskiille
- hampaiden kulumisen myötä hammasluuta paljastuu
- hammasluu on tumman(ruskean) väristä
- Hampaan reunoille ja ienjuureen kehittyy tummaa plakkia

IKÄMÄÄRITYKSET HAMPAIDEN KULUNEISUUDEN PERUSTEELLA

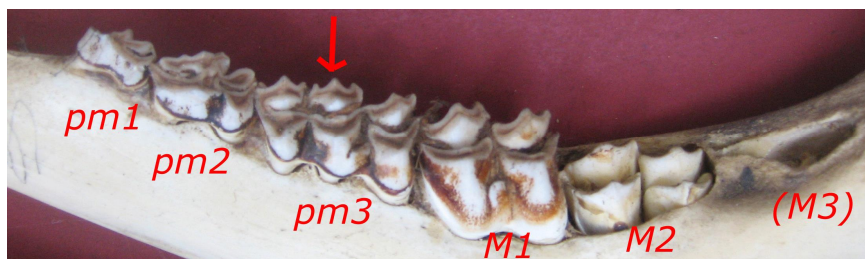
Tarkka hirven ikämääritys onnistuu hyvin 3,5 vuoteen asti. Vanhemmille ikämäärityksen tarkkuus on $\pm$ yksi vuosi. Yli 8 vuotisten ikämääritystarkkuus on $\pm$ 2-3 vuotta.

Ikämääritys voidaan tehdä poskihampaiden kuluneisuuden perusteella. Hampaat kuluvat eläimen jauhaessa ravintoa märehittämiseen leukojen liikkua sivuttain. Kuluminen on yksilöllistä. Toisilla on vahvempi hammaskiille hampaiden pinnalla. Merkitystä on myös käytetyllä ravinnolla ja ovatko eläimet olleet ruokinnan piirissä.

Eläimen ikämääritykseen liittyy myös ruumiinrakenteen ja sarvien massiivisuuden tarkastelu. Ikämäärityksessä hampaita verrataan ohjekirjan kuviin ja kiinnitetään huomiota ohjeen mukaisesti eri hampaiden kuluneisuuteen.

Tarkempi ikä saadaan määriteltäessä hammasleikkeestä. Sahataan M3 hammas halki ja pinta hiotaan tasaiseksi. Tämän jälkeen mikroskoopilla tai luupilla voidaan havaita hampaiden juurien tasolla hammassementtikerrostumat. Sementtikerrostumista lasketaan ikä kuin puiden "vuosirenkaista".

HAMPAIDEN KEHITYS

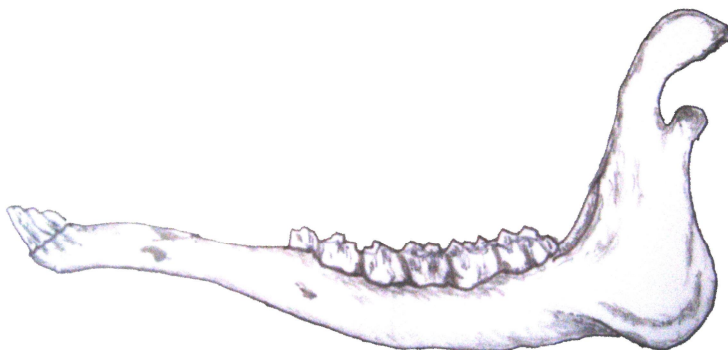
vasen alaleuan hampaat (alle 6 kk.)

- pm1, pm2 ja pm3 ovat maitohampaita
- viimeinen takahammas M3 ei ole vielä puhjennut

aikuisen alaleuan hampaat

- PM1, PM2 ja PM3 vaihtuneet pysyviksi n 12 kk:n iällä
- M1, M2 ja M3 pysyvät takahampaat

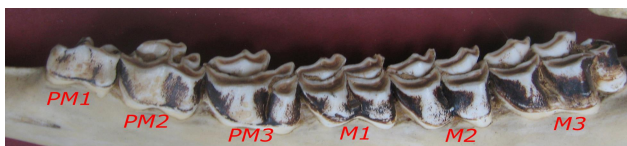
VASA

- Vasalla on syksyllä vasta 4-5 poskihammasta
- kolmas (pm3) maitohammas on kolmilohkoinen
- viimeiset pysyvät hampaat (M2 ja M3) ei ole vielä puhjennut, kylläkin aivan jahtikauden lopulla

1,5 VUOTIAS

- täysikasvuisella on kuusi poskihammasta
- maitohampaat (PM1,PM2,PM3) vaihtuneet pysyviksi
- usein ne ovat myös muita hampaita vaaleampia
- PM3 kaksilohkoinen, sen ympärillä hammasraot vielä suuret
- M3 hampaan kolmas lohko muita tasoa alempi

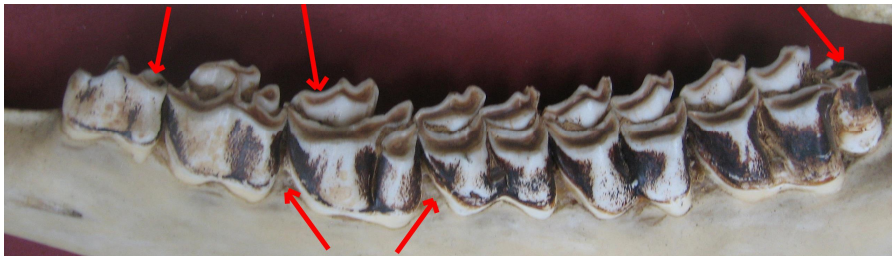

<Turpa

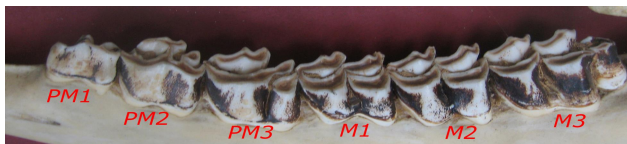
2,5 VUOTIAS

- PM2 hammas näyttää hammasluuta
- muiden hampaiden kiillesilmukoiden sisäreunat ovat terävät
- PM3 näyttää hammasluuta ja ympärillä raot ovat selvät
- M3 hampaan viimeisin kolmas lohko on muita alempana

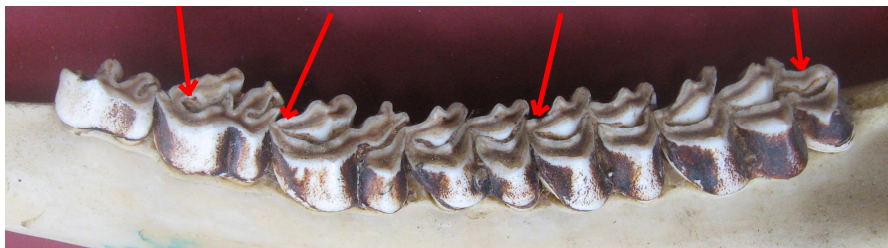
3,5 VUOTIAS

- PM1 hammas näyttää hammasluuta
- PM3 hampaan kiillesilmukat kuluneet ja näyttävät hammasluuta ja hampaan viereiset raot ovat vielä selvät
- M3 hampaan kolmannen lohkon ulkolaidan kiillesilmukka näyttää hammasluuta

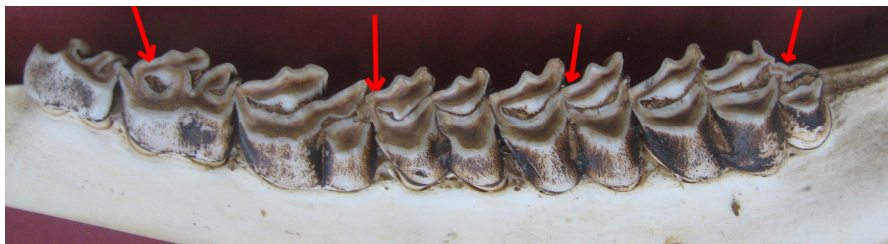
<turpa

Fintrofee-Info©

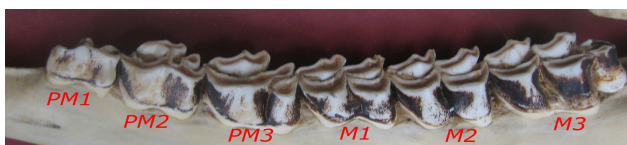
4,5 VUOTIAS

- kaikista hampaista näkyy enemmän hammasluuta
- PM2 hampaaseen muodostumassa pyöreä jyväkuoppa
- PM3 hampaan hammasluusilmukoiden etulaidat kuluneet yhteen
- M2 hampaan hammasluusilmukoiden etuosat kuluneet yhteen
- M3 hampaan kolmas lohko muiden tasossa ja kaikkien lohkojen kiillesilmukat näyttävät hammasluuta

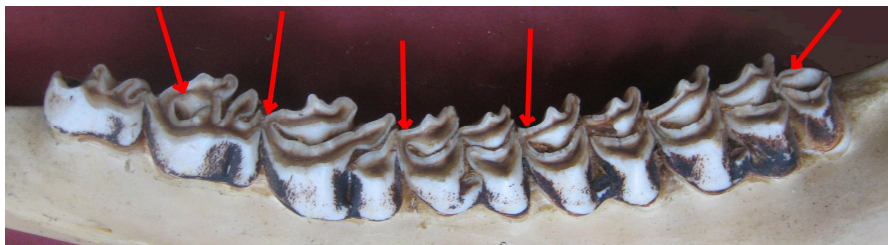

5,5 VUOTIAS

- PM2 hampaan hammasluusilmukat yhtyneet ja hampaan etuosaan muodostumassa kulmikas jyväkolo
- M1 hammasluusilmukat yhtymässä yhtenäiseksi kuvioksi
- M2 etumaiset ja takimmaiset hammasluusilmukat sisäpuolelta yhtymässä
- M3 hampaan kolmas sisäpuolen lohko näyttää hammasluuta

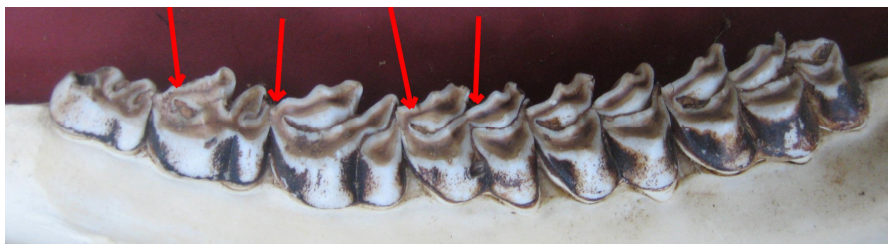

<turpa

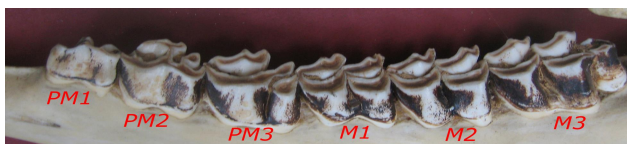
6,5 VUOTIAS

- PM2 hampaan syvä jyväkolo kulmikas
- PM3 hampaan hammasluusilmukan etuosat kuluneet yhteen
- M1 hammasluusilmukoiden etu- ja takaosat kuluneet yhteen
- M2 hampaan etuosat lähes yhtyneet
- M3 hampaan kolmannen lohkon kiillesilmukka sisäpuolelta alkaa näyttää hammasluuta

7,5 VUOTIAS

- PM2 etuosan jyväkuoppa munanmuotoinen
- PM3 hampaan hammasluusilmukat kuluneet yhtenäiseksi kuvioksi
- M1 kulunein hammas, etuosa hevosenkengän muotoinen kuvio
- M2 ja M3 hampaan etumaiset hammasluusilmukat yhtymässä

<turpa

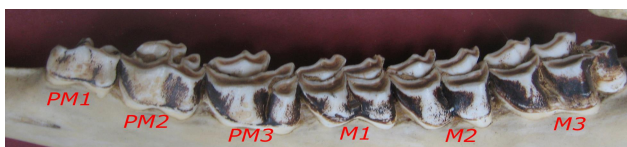
8,5 VUOTIAS

- PM1 hampaaseen muodostumassa pieni pyöreä jyväkuoppa
- PM2 hammasluukuvio kulunut yhtenäiseksi kuvioksi
- PM3 lohkojen etu- ja takasilmukka yhtyneet
-

9,5 VUOTIAS

- PM2 hampaan jyväkuoppa katoamassa
- PM3 kulunut, hammasluukuvio hevosenkengän muotoinen
- M1 hampaassa hammasluuta näkyy enemmän kuin hammaskiillettä
- M2 etumaiset ja takimmaiset hammasluusilmukat yhtyneet
- M3 etumaiset hammasluusilmukat yhtyneet

<turpa

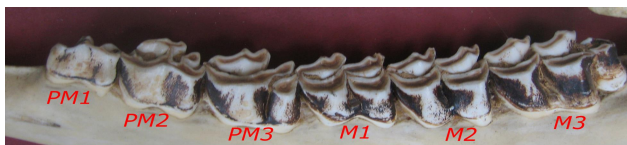
10,5 VUOTIAS

- PM3 hampaaseen muodostunut pitkulainen jyväkolo ja kiillesilmukoiden etuosan kuvio on hevosenkengän muotoinen
- M1 M2 hammasluuta enemmän näkyvissä kuin kiilleluuta
- M3 hammas etuosastaan kulunut yhtenäiseksi kuvioksi
-

11,5 VUOTIAS

- PM3 kulunut, muodostunut yhtenäinen kuvio
- M1 on kulunein hammas, hammasluukuvio yhtenäinen
- M3 hampaan kaikki 3 kiillesilmukkaa muodostaa yhden kuvion
- Kaikissa hampaissa näkyy hammasluuta enemmän kuin valkoista kiilleluuta.

<turpa

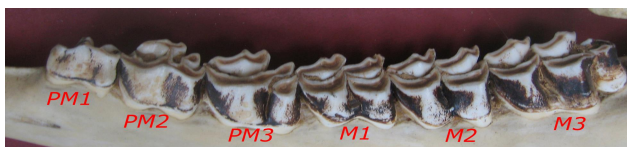
12,5 VUOTIAS

- kaikki hampaat näyttävät reilusti hammasluuta
- PM2 hammasluu muodostaa yhden kuvion
- PM3 pitkulainen jyväkuoppa katoamassa
- M1 kulunein hammas
- M2 hampaan kiilleliukojen väliraot katoamassa

Yli 15 VUOTIAS

- hampaat kuluneet lähes loppuun, korkeutta muutama mm.
- reunat eivät ole enää teräviä
- esiintyy usein pahoja purentavikoja ja vauriota hampaissa

FinTrofee-Info ©

Fintrofee-Info©

Hammastaulu

Lahtivajan taululle kerätty kunkin ikäluokan leukaluu malliksi ja vertailukohteeksi ikämääritystä varten.

FinTrofee-Info ©

Finftrofee-Info©